

Из преводите на Гео Милев

Приложение към бр.3/2023 на сп. ПЛАМЪК

Изданието е реализирано
с финансовата подкрепа
Министерството на културата
на Република България

Из преводите на Гео Милев

Приложение към бр.3/2023 на сп. ПЛАМЪК

ПЛАМЪК

АЛФРЕД ДЪО МЮСЕ
(1810 – 1857)

ПОМНИ!

Спомни си, когато Зората свенлива
разтваря пред Слънцето своя дворец;
спомни си, когато нощта мълчалива
мечтателно бди в среброзвезден венец.
Зове ли те радост и твойта гръд тръпне,
сън в здрача вечерни ли ти шъпне –
чуй там, зад гори, равнини,
глас таен как тихо звъни:

Помни!

Спомни си, когато съдбата жестока
навеки един ни от друг раздели,
и дълго, в изгнание, мъка дълбока
разкъсва сърцето, което боли, –
спомни мойта скръбна любов, мойто сетно прости!
Що значат раздяла и време, когато любов в нас пламти?
Додето в гърди ми сърцето звъни,
То ще ти казва през всичките дни:

Помни!

Спомни си, когато под хладната пръст
в сън вечен сърцето ще спи разломено;
Спомни си, когато съгледаш смутена
моя гроб, скрит в треви и цветя околвръст.
Не ще те аз повече видя; но мойта безсмъртна
душа пак ще бъде при тебе, незрима, безплътна.
Чуй как из далечни страни
глас таен сред мрака звъни:

Помни!

ЗВЕЗДА

Звезда вечерна бледа, ти скитница далечна,
открила светло чело под сумрака вечерен,
от своя златен замък, посред безмълвност вечна,
що гледаш там далеч в простора черен?

Утихват ветровете и бурята отмина.
От своите тръпни листи лесът роса разля;
И нощна пеперуда със бляскави крила
през ароматните поля премина;
– Що дириш над земята в сън заспала?
Но ето – свеждаш чело зад стръмни висоти;
С усмивка ти отлиташ, тъй меланхолно бяла,
и твоя тръпен поглед помръкнал е почти.

Звезда застанала над хълмове зелени,
печална сребърна сълза връз плаща на нощта,
огряла пред овчаря в ливадите стъмни,
покорно следван от нестройните стада, –
звезда, къде отиваш през тази нощ безбрежна?
Прибежище ли дириш ти всред тръстта крайбрежна?

Или пък бързаш, пряко покой и тишина,
да паднеш като бисер под морската вълна?
Звезда! ах, ако трябва ти да умреш – коси си
златисти разпиляла над тъмните води.
Преди да ни оставиш, за сетен миг – о, спри се:
Звезда на Любовта, недей залязва ти!

ЛУИЗА АКЕРМАН
(1813 – 1890)

ЧОВЕКЪТ

От случая захвърлен, тук върху таз планета,
изгубен като в някой безбрежен океан,
над бездна аз се нося, увиснал над небето,
сред Нищото развян.

И все пак, ето чувам гласа на таен жребий –
сред бурите страхотни, дълбоко през нощта,
зове ме той и вика: „Ела! Аз чакам тебе
и с тебе мисълта.“

Безцветен мрак тежеше навред над естеството,
бе още мъртво всичко – без ум, без цел, без път.
Явих се аз; и ето – тогаз сред веществото
зачена се духът.

Изтръпнал и учуден от туй, че съществувам,
вълнението свое аз овладях в тоз час;
познах се сред Всемира – и вътре в мене чувам
глас, който казва: „Аз!“

Макар все още пленник на своята плът разтленна,
на слепите нагони веригите разбих;
Свенливост аз създадох и Правда свършена
из себе си родих.

И диря аз тревожно във всичко цел, причина.
Всемирът е пред мене безцелно празненство.
Божествен смисъл вливам в невярната картина
на всяко вещество.

Свободно смърт и болка аз мога да презирам.
О, твърд неумолима, не ще ме смажеш ти!
Защото лъч надежда и в мъките съзирам,
и тръпна от мечти.

И Нищото пред мене – страхотна, пуста бездна –
изпълням с моя сетен дъх – и отлитам в мрак...
Светът ме стяга в клетка; в един копнеж аз чезна:
от тук – към оня бряг!

Аз – сянка мимолетна – бленувам само вечност.
Действителност! Напразно: все пак оставам цял,
непобеден от тебе; и в сребърна далечност,
там – моят Идеал!

И с гордост съзерцавам просторите безкрайни
и нощите дълбоки с безчислени звезди.
Вий, светове потайни! Аз имам свои тайни
във моите гърди!

ШАРЛ БОДЛЕР
(1821 – 1867)

ВРАГЪТ

Кат мрачен ураган ми младостта премина,
от бляскавото слънце тук-тамо озарен;
вред гръм и дъжд вилня – и в моята градина
тъй малко румен плод останал е за мен.

Ей веч под есента на мислите стоя;
наново трябва пак с мотика и с лопата
да изравня навред аз мократа земя,
де ями като гроб изрила е водата.

А кой знай новите цветя, кои мечтая,
ще найдет ли в пръстта тъй мокра, що копая,
таинствения сок, що би им крепкост дал?

– О, скръб! На времето е плячка битието,
и мрачния враг, със стръв разкъсващ ми сърцето,
от нашта кръв до днес е крепнал и живял!

ЖЕНАТА

Какво таз нощ ще кажеш, душа самотна, бедна!
Какво, сърце, ще кажеш – ти, в есенни петна! –
на нежната, на светлата, на скъпата жена,
под чийто златен поглед разцъфваш в скръб последна?

– Със всичката си гордост ний ще ѝ пеем „слава!“
защото тя е нежна и с власт над жалкий ум;
плътта ѝ безтелесна е ангелски парфюм
и нейний взор ни в дреха от светлина огрява.

Където и да бъде – в нощта и в самотата –
или сред бурний плясък на улицата свята,
тя не върви – танцува подобно пламък лек.

Тя казва: „Аз съм Хубост – закон съм над закона!
Любете красотата чрез мене в смъртний век,
Аз Ангел съм Хранител, и Муза, и Мадона!“

СЪСРЕДОТОЧЕНОСТ

Млъкни, о, моя Скръб, смири се най-подир.
Ти чакаш вечерта – и ето нейний хлад;
вечерен тъмен здрач обвива шумний град
и носи едному тъги, на други – мир.

Дордето глупа сган от смъртници безспир
под бича на сластта – тоз яростен джелат –
за угризения зли стреми се с алчен глад –
дай, моя Скръб, ръка: от скверний им кумир

далеч да бъдем. Виж изгиналите дни
навеждат се от вис балканите небесни:
избликва тиха жал из влажни дълбини.

Заспива слънцето умиращо без мощ;
и чер повлякла плащ на изток с тихи песни
чуй, мила, как върви, чуй сладостната нощ.

СТЕФАН МАЛАРМЕ
(1842 – 1898)

ВИДЕНИЕ

Луната беше тъжна. Блудящи серафими,
през сълзи, с лък в ръката, в покоя на незрими,
цветя изтръгват, ронят из морни виолини
въздишки бели над цветя лазурносини.
– Деня на твойта първа целувка благославям,
мечтите ми – в тях скрити мъчения долавям –
опиваха се мъдро с парфюма на печали,
които биха щедро, завинаги отдали
беритбата от Блян на жадното сърце.
И аз блуждаех, бавно, с отпуснати ръце,
през улицата пуста, когато в миг пред мене,
със слънце във косите – предвечерно видение –
съзрях те аз – и мислех, че виждам мойта фея,
която отминава над сънищата златни
на моето детинство, с усмивка, и пиляе
сняг от букети бели – звездици ароматни.

ВЪЗДИШКА

Душа ми, сестро тиха, към твое чело, дете
бленува бледна есен с повехнали цветя,
и към небето модро, на твоя взор небето,
възлита, както в парка от скръбна самота
въздиша към Лазура струята сребробяла!

– Лазурът октомврийски, тъй нежен, блед и чист,
безкрайната му жалба в басейните замряла,
тъй морно! в тези мъртви води, де бледен лист
в агония повяхла прорязва в миг бразда
на слънцето протяжно след златната следа.

ПОЛ ВЕРЛЕН
(1844 – 1896)

NEVERMORE

О, спомен, спомен, пак ли възкръсваш? Есента
бе заглушила вредом на птици песента,
но слънцето пламтеше с печална красота
над лесовете жълти с окапващи листа.

Сами, един до друг ний вървехме замечтани,
с коси и мисли волно по вятъра развяни.
Внезапно тя обърна очи от страх наляни
и рече: „Кой е твоят най-хубав ден?” със странни

златисти, нежни тръпки в неземния си глас.
Една усмивка тиха във отговор неволен –
и предано целувах ръката бяла аз.

– Ах, аромата сладък на първите цветя
и шепотът чаровен, тъй щедър и тъй волен,
на онуй първо „да” из любимите уста.

EFFET DE NUIT

Нощта. Дъждът. Безцветен небосклон разсечен
от черний силует на стар готичен град –
със своите кули, сам, угаснал там далече.
Поле. Бесилка със обесени – и с жад
рой врани ги кълват и люшкат в мрака черен,
и те танцуват танц – свиреп, неимоверен,
а техните нозе са плячка на чакали.
Натагък из полето храсти и бодли
стърчат настръхнали, като кошмари зли,
пред небесата хаотично потъмнели.
И трима пленници, окъсани и боси –
след тях цял ескадрон улани, през калта –
и копията им, изправени и остри,
блещат под копията мрачни на дъжда.

ЕСЕННА ПЕСЕН

Цигулките есенни,
болно унесени
в бавен тон,
раняват сърцето ми
с болки неведоми,
болка и стон.

И сам посред слепий ден,
бледен и трепетен,
чувам: бий час –
и чезна сред спомени
глухи, бездомни, и
плача тогаз.

А злобният вятър ме
носи и мята ме
с яростен вой –
далеч в кръговърти, тъй
както и мъртвия
лист, без покой.

САНТИМЕНТАЛЕН РАЗГОВОР

През стария парк, заледен и самотен,
две сенки преминаха с шепот сиротен.

Очите им – мъртви, от устните сухи
едвам се дочуват словата им глухи.

Сред стария парк, заледен и самотен,
две сенки въздишаха в спомен сиротен.

– Ти помниш ли нашите радости прежни?
– Защо да си спомням неща безнадеждни?

– Сърце ти за мене тупти ли поне?
и мене ли всявга сънуваш ти? – Не.

– Ахъ! нашето щастие! – помня: всенощно
в целувка притискахме устни! – Възможно.

– Небето прозрачно! надеждата ясна!
– Сразена, под черно небе тя угасна.

Така те вървяха под клоните сухи,
и само нощта чу словата им глухи.

СВЕТЛА НОЩ

Бялата луна
свети във гората;
с ромон тих листата
тръпнат посред тоя
мир и тишина...

– О, мила моя.

Езерото спи;
нощний вятър стене
в черните върби,
долу във вълните
гладки отразени...

– Час на мечтите...

И велик покой
над сърце низпада
от вис небесата,
дето, пъстър рой,
бдят звезди над нас.

– Прелестен час.

СВАТЪБЕНИ МЕЧТИ

И ето – ще дойде тогава блестящ летен ден:
великото слънце, съюзник на моята радост,
във вашия образ, сред свила и светъл сатен,
ще вплита с лъчите си повече прелест и младост;

небето лазурно, подобно висок балдахин,
ще тръпне тържествено в гънки широки и нежни
над наште щастливи чела, побледнели в един
тих зной от блаженство и нетърпеливи копнежи;

и нощ ще припадне, и ведрият лъх на простора
гальовно във вашия сватбен воал ще играй,
и кротко звездите нам ще се усмихват отгоре –
на двамата млади съпрузи – в блаженство без край.

ДЪЖД

Тихо вали над града...

АРТУР РЕМБО

Сълзи обливат сърцето,
плаче дъждът над града;
Боже, но мъката дето
разкъсва сърцето!

Тихият шум на дъжда,
там над дървета и къщи:
слушай, сърце на скръбта,
песента на дъжда.

Сълзи обливат – защо ли?
клето сърце що ридай;
що! ни беди, ни неволи?
тази болка – защо ли?

Болка горчива, без край,
болка – защо, за кого ли?
– Ала сърцето я знай,
пълно със болка без край.

ЗИМА

Сред унилий блясък
на простор безкраен
белий сняг незнаен
свети като пясък.

Тръпен лъч не пращат
медни небесата.
Сякаш че се ражда
в миг и мре луната.

Дъбове старинни
плуват като сиви
облаци в мъгливи
далнини пустинни.

Тръпен лъч не пращат
медни небесата.
Сякаш че се ражда
в миг и мре луната.

Врани кръвожадни,
и вий, вълци бледни! –
посред вихри ледни
де блуждайте гладни?

Сред унилий блясък
на простор безкраен
белий сняг незнаен
свети като пясък.

GREEN*

Вземете плод, треви, цветя и листи;
и ето мойто вярно вам сърце:
то дири ваште погледи лъчисти –
не го разкъсвайте с тез бели две ръце.

Аз ида влажен още от росата,
свеж утрен хлад над челото ми вей:
о, нека морна чака тѣй душата –
в нозете ви – часа, за който тя копней.

Над вашта млада грѣд глава ще сложа
(целувките ви там безспир звѣнтят!)
и страстний вихър ще се уталожи,
и кротко аз ще спя над вашта топла грѣд.

* Зеленина (англ.).

SPLEEN

Розите бяха тъй ярко червени,
черен в гирлянди висеше бръшляна.

Мила, потрепнеш ли само – у мене
пламват пак всичките зли отчаяния.

Беше тъй нежен и син небосклона,
въздухът тих, тъй зелено морето.

Чакам и в страх се душата ми рони:
дебне жестоко разлъка заклетата!

Храсти чемширни със листи лакирани –
морен от тях съм, и морен от степи,

равни, прострени без край, ширини,
морен от всичко – уви! – освен тебе!

РИЦАР НЕЩАСТИЕ

Безмълвен, рицарят Нещастие ме срещна, с маска
на лице,
и своето копие заби той в измъченото ми сърце.

Из моето сърце греховно избликна кръв – червен
порой,
и върху полските цветя в миг изсъхна в слънчевия зной.

Сред мрак угасна моя поглед, вик страден на
уста ми спря
и моето сърце греховно в гърди ми стърчено умря.
Тогава рицарят Нещастие, без шум като се доближи,
от своя кон отседна бавно и върху мен ръка сложи.

Ръка в желязна ръкавица той в мойта рана впи тогаз,
и заклинание над мен изрече с твърд и страшен
глас.

И под желязната и мразна следа на тежката ръка
роди се мигом в мене ново сърце без грях и без
тъга.

И, устремен към чистотата на Бога с моите мечти,
едно сърце добро и младо тупти във моите гърди.

Така, замаян, разтреперан, стоях аз и не вярвах
сам,
като човек, пред чийто поглед стои сам Бог в
лъчи и плам.

След туй добрият рицар стана, на своя кон се пак
качи,
и тръгвайки си, от далече към мене той изви очи

и ми извика (още чувам да екне този глас, без край);
„Внимавай! – че така добър съм и благ един
път само, знай!”

МИЛИТЕ РЪЦЕ

Милите ръце, тъй малки, бели,
те, които бяха нявга мои,
днес, след толкоз пропасти, завои,
суети и грехове несмели,

след пристанищата, равнините,
и страните прашни и унили:
като в приказка – ръцете мили
ми разтварят пътя на мечтите.

О, ръце през сън, върху душа ми,
знам ли що благоволихте вий да
кажете на таз добра душа разбита,
посред толкоз крясъци, измами?

Лъже ли ме туй съновидение
на свещено родство на душите,
майчинско участие в бедите,
преданост пространна и стеснена?

Скъпи угризения, забрава
в мъката, и блянове свещени –
о, ръце, ръце благословени,
направете знака, що прощава!

ГЛАСОВЕ

О, глас на Гордост: мощен вик, сякаш от тръба.
Звезди от кръв по златна ризница в борба.
Сред жар и плам блуждаещ, в пожари разявени...
Все пак гласът заглъхва – като глас от тръба.

Глас на Вражда: подморска камбана, задушена
със снежни преспи. Полъх от мраз! Обезцветен е
живота – и той бяга безумен, ужасен
далеч от глухата камбана задушена.

Глас на Плътта: див крясък, измъчен, уморен.
Вина̀ се леят. Кътът изглежда тъй блажен.
Очи, възторг! В свирепи парфюми всичко плава –
в тях глухо дивий крясък умира уморен.

Гласът на Другий: тъмни далечини. Минават
и отминават сватби. Прегради. Прогърмява
великата арена на всички векове
под тръпната цигулка на сватби, що минават.

Съблазни, жалби, черни въздишки, викове –
шумът им непрестанно бучи и ни зове
да заглушим в сърце си мълчанията честни –
съблазни, жалби, черни въздишки, викове.

Ах, Гласове, умрете, вий смъртни и безвестни,
сентенции, метафори, тиради безполезни,
реториката пищна на грехове без край,
ах, Гласове, умрете, вий смъртни и без вестни!

Не сме ний вече тия, що ваший звук ласкай,
умрете в нас, в мечтите ни кротки, що питай
тайнствената сладост на Словото могъщо,
че ваший звук сърцето ни вече не ласкай!

Умрете сред гласа вий, в молитва, що разгръща
вълните си пред прага на радост вездесъща,
молитвата, държаща везните на съда –
умрете сред гласа, що в молитва се разгръща,

умрете сред ужасния глас на Любовта!

АНТИЧНАТА ДУША БЕ ГРУБА

Груба беше и пуста душата
на античния свят – и скръбта
бе за нея сляп гняв на съдбата
и терзание впито в плътта.

Това двойствено чувство предаде
тя чрез своето Изкуство в лика
на две паметни майки познати
с безпределната своя тъга.

Тук – Троянската стара царица:
синовете ѝ паднаха в бой –
и в скръбта си подобно вълчица
тя надава див, яростен вой.

Край морето тя тича, залива
бясна пяна ревящи уста,
и крещяща, настръхнала, дива,
тя е звяр наранен сред нощта.

И след туй – Ниобея, блудяща,
впила взор в своите мъртви чада:
гневний бог тази мъка ѝ праща –
лей тя сълзи, поройна вода.

И дъхът ѝ пресеква – в несвесен
шемет сгърчена, луда, тя мре:
нелеп мрамор – защо ли донесен,
от кой край, от кое ли море!...

Християнската скръб е огромна –
 също както човешката гръд.
 Че тя страда и мисли, и помни,
 и спокойно върви в своя път.

Ето – там над Голгота тя плаче,
 цяла в горки сълзи – но без вик:
 една майка тъй също, обаче –
 каква майка! на син тъй велик!

Тя споделя светото Страдание,
 чрез което спасен е цял свят,
 и смъртта – пред това състрадание
 тъй дълбоко – е кротка, без яд.

Чада нейни сме всички тук, сбрани
 сред печал и покруса – затуй:
 седемте на сърцето ѝ рани –
 през тях милост за всички струи.

И когато разкрие небето
 в слава своите блестящи врати
 всички – с вяра живели в сърцето,
 освен спящият в грешни мечти –

в него ден ще възлезнат блажени
 към върха на небесний Сион,
 на крила от възторг, с песнопения,
 ведно с нея към Божия трон.

ПОКАЯНИЕ

О, Господи, ти ме рани с любов,
и раната ми все още трепери,
о, Господи, ти ме рани с любов.

О, Господи, срази ме твоят гняв,
и ето язвата ми още стене,
о, Господи, срази ме твоят гняв.

О, Господи, познах вся нищета,
и ето твоята слава ме изпълни,
о, Господи, познах вся нищета.

Душа ми в своето вино ти облей,
със своя Хляб смеси ми ти живота,
душа ми в своето вино ти облей.

Вземи ти мойта непроляна кръв,
и мойта плът за мъки недостойна,
вземи ти мойта непроляна кръв;

и мойто чело зачервено в срам
под твоите свети кървави нозе,
и мойто чело зачервено в срам;

вземи ръце ми, невидели труд,
стори ги жар, стори ги тимиям,
вземи ръце ми, невидели труд;

вземи сърце ми, суетно що бий,
обвий го ти с венеца на Голгота,
вземи сърце ми, суетно що бий;

вземи нозе ми – скитници без път –
и нека след твоята милост тръгнат,
вземи нозе ми – скитници без път;

вземи гласа ми пуст, лъжовен шум –
той нека бъде глас на покаяние,
вземи гласа ми пуст, лъжовен шум;

вземи очите ми – лъчи без цел –
в молитвен плач те нека да угаснат,
вземи очите ми – лъчи без цел.

Уви, о, Боже благ и милостив,
дълбоката неблагодарност моя,
уви, о, Боже благ и милостив,

о, Боже крепкий, Боже мой святий,
уви! таз черна бездна на греха ми,
о, Боже крепкий, Боже мой святий,

о, Боже мой на радост, щастие, мир,
страха ми и невежеството мое,
о, Боже мой на радост, щастие, мир,

ти знаеш всичко, знаеш всичко ти,
и знаеш също, че съм гол и беден,
ти знаеш всичко, знаеш всичко ти, –

но туй, що имам – давам го на тебе.

ГАСПАР ХАУЗЕР ПЕЕ:

Сирак без дом, но с поглед тих,
дойдох аз нявга, още млад,
при чужди хора в шумний град:
зло никому аз не сторих.

Години двајсет щом стигнах,
любов и скръб узнах тогаз:
жени красиви видях аз –
но аз не бях красив за тях.

Герой не съм аз бил до днес,
но сам в света, без роден край –
аз исках в бой да найда край –
ала и в боя бях злочест.

Дойдох ли рано в този свят,
или пък късно аз? уви,
защо? – О, братя, всички вий,
молете се за бедний брат.

В ЗАТВОР

Небото над покрива вѣн
е тѣй синьо, тѣй мирно;
Дървото над покрива вѣн
се люлее неспирно.

Тѣй нежно камбанният звѣн
се разлива в небето.
И птичка ведно с тихий звѣн
плаче вѣн на дървото.

О, Боже, животът е там
тѣй небрежно спокоен.
Шумът от града долу там
трѣпне тих и нестроен.

– Що сторил си, бледен и сам,
та днес плачеш в нерадост?
Що сторил си, бледен и сам,
ти със своята младост?

ЗИМНА ВЕЧЕР

Гласът на рога към леса страдай
във болка – би казал осиротяла,
която спира пред върха, замряла
на вятъра в разкъсания лай.

Душата на вълка в тоз глас ридай
под слънцето на залез догоряло
сред немощ – би казал невинно-бяла,
която упоява с чар безкрай.

За да усили тази скръб нерада,
снегът като саван разкъсан пада
през вечерния сумрак окървавен.

И сякаш че въздиша кротка есен:
тъй нежен и тъй сладостно-унесен
е целият пейзаж смирен и бавен.

ТОМЛЕНИЕ

Аз съм Империята в края на своя декаданс.
Тя гледа: варварите бели и снажни приближават,
а нежни акростихи поетите ù съчиняват
със стил от пищно злато и слънчев шемет изтъкан.

Сама душа – и дух, без жалост, в томление скован.
Далеч там нейде, казват, битки свирепи прогърмяват.
О, да не можеш – немощен, с желания що
доизтляват –
о, да не искаш да разцъфнеш сред тоз живот
без блян!

О, да не искаш, да не можеш тъй да умреш поне!
Ах, всичко е допито! – Мила, смехът ти потъмня –
Ах, всичко е допито! Всичко изядено!... И толкоз!

И само – мадригал безсмислен със вино измърсен
и само – раб безочлив, който изпъжда те без свян
и само – скука безпределна и тягостна до болка!

ART POETIQUE

В стиха музика ти преди всичко вложи!
И затуй – предпочитай неравните стъпки,
меки – както случайни през въздуха тръпки,
и без тежест, – без важност, която тежи.

Нито своите думи избирай пък ти,
в техний шепот с вражда или обич унесен :
няма нищо по-сладко от сивата песен,
дето смътното с точното сляно трепти:

както хубави, кротки очи зад воал,
както знойният ден, който тръпне по пладне,
както в есенна нощ, избледняла и хладна,
небеса със звезди от лазурен кристал.

Че ний дириме само Нюанса – о, да:
не боята – единствено само нюанса!
Ах! нюанса: той сплита в прекрасни каданси
звук на флейта с тръба и мечтата с мечта.

Остроумие, Смях, Духовитост – от тях
бягай като от смърт, от тях нищо не чакай;
от смях простият само се вий и разплаква; –
туй е чесън потребен за грубий стомах.

Улови Красноречието за врата –
и смажи го без страх! А звънливата Рима –
обуздай я: тогаз стихът сила ще има –
иначе той би приличал на сладка вода.

О, как Римата мами, и лъже дори!...
Кое глухо дете и кой негър безумен,
в празнодумния шум и в играчките влюбен
изкова таз дрънкалка за десет пари!

Затуй: Музыка! музика само – помни!
Твоят стих да лети пълен с трепетна пролет,
да унася душата в стремителен полет –
но към друго небе и към други страни.

Твоят стих да трепти като волна вълна,
както утрен зефир, сред простора безбрежен
от треви и цветя, вее тих и небрежен...
А пък всичко останало е: – книжнина.

ПРИТЧИ

Благословен бъди, о, Боже, че ме направи християнин
в тези дни на слепота духовна и яростна вражда:
но дай ми сила, дай смелост и ведро чистота,
та всявга верен като куче пред тебе да остана;

да съм обреченото агне, що следва непрестанно
след майка си, далеч от горест, заблуда и беда
готово, подир своята вълна, да си даде кръвта
зарад учителя, когато уречен час настане;

и риба, за да бъда Сину емблема и печат;
и тъмното осле, с което той влезе в Божи град;
и – в мойта тленна плът – свините, що тласнал би
в морето.

Защото – по-добри от всички мъже или жени –
сред този век на бунт и двойност, животните едни
дълга си скромно изпълняват със простота в сърцето.

КРАЯТ

...Защото много страдах аз!
Подгонен злобно, гонен с бяс,
подобно вълк в леса, – и все тъй
безспирно хапан, без покой,
без подслон – посред дивий вой
на глутница от люти псета.

Омраза, Завист и Пари
ме вред преследват, като три зли
хрътки. И туй продължава
дни, месеци, години!... Ах,
обядвам яд, вечерям страх –
все същата храна корава!

Сред ужаса на родний лес,
в миг, ето и последний пес –
Смъртта. – Звяр див, свиреп, о, зная! –
Наполвин мъртъв – в мен Смъртта
забива нокти, ръфа тя
сърце ми – но не виждам края!...

И в кръв облян, с последен скок,
без мощ – пред хладния поток
аз грохвам. – Вълци мои братя,
поне в мир нека да умра,
и нека моята сестра,
Жената, бъде ми отплата.

АРТУР РЕМБО
(1854 – 1891)

ВАРВАРСКО

Дълго след дните и годишните времена, и
съществата, и земите,
Шатрата от кърваво месо върху коприната на
моретата
и полярните цветя (те не съществуват).

Изчезнали старите фанфари на геройствата, – които
нападат още сърцето и главата ни – далеч от древните
убийци.

О! шатрата от кърваво месо върху коприната на
моретата и полярните цветя (те не съществуват).

Нежности!

Жар, която вали под напора на скрежен вятър. –
Нежности.

– Тези огньове под дъжда на диамантния вятър
изливани в земното сърце навеки овъглявано за нас. –
О, свят!

(Далеч от старите прибежища и старите пламъци,
които се чуват, които се усещат.)

Жар и пана. Музиката – превръщане на бездните и
удар на ледени късове о звездите.

О, нежности, о, свят, о музика! А там формите,
потта, къдриците и очите, унесени. И белите сълзи,
бликащи, – о, нежности! – и женственият час,
достигнал из дъното на вулканите и полярните ù
пещери... – Шатрата...

ЕМИЛ ВЕРХАРН
(1855 – 1916)

ПРЕД ОГНИЩЕТО НА СПОМЕНА

Макар че вече, в тази вечер,
разронва есента
далече
в полята немощни листа;
макар че вече есента,
сред тази вечер, с вихрени ръце
коси
от пламенните рози
последните им цветове – в нощта
натегнали от бледнина.
О, нека заедно със тез цветя
есенний вихър не срази
цветята в нашето сърце, –
но двама ний, пред жаркий плам
на спомена във златното огнище,
но нека двама там,
пред огъня, се свием ний с колене и ръце.

О, против траурните болки в бъдещето скрити
и против времето, що слага край на всеки чар,
и против нашия страх, и против нас самите –
о, нека ний се свием там пред пламенната жар
в огнището, разпалено от нашия спомен,
макар че есента,
със своя плащ огромен
от буря, мрак и мраз,
виси
над лесове, ливади и блата –
дано скръбта ѝ не срази
поне спокойната градина вътре в нас,
където в светлина и самота,
звъни на наште мисли равний ход.

РИБАРИТЕ НА КОН

Вълни сребристи, кротки светли нощи –
и ето приливът приижда пак;
петимата рибари на коне, все още,
ловят небрежно риба, там край морския бряг.

Сред плахий блясък, плахий тръпен плам
на бледните талази, те минават,
вървят насам, натам –
възседналите черни силуети.

Понякога конете
изнемощели, старите коне, с умора
изправят в миг глави – и съзерцават долу там
простора.

Натегнали се, мрежите влекат,
полека; сред играта на вълните
животните едвам вървят, безшумно,
по шиите увиснали юздите;
ездачът тежко се над тях люлей,
и тъй, с полузатворени очи, и полугласно,
подсвирква или тихо пей.

Минава час, и два, и три –
щастливи или пък нещастни;
и рибата – тя се улавя, или пък се крий...
но те работят – в зной и в мраз,
безпир; и пак се връщат в своя мирен кът
– един ли само път! –
с кошове празни, в късен час.

Така се старите рибари трудят,
– доволни с нищо, щастливи с малко –
и всякога – в сполука, в злополука,
в неволя и в усилни дни –

все с дървените тежки чизми на живота;
додето един ден те с трясък се разбият –
и тъй смъртта разбудят.

Ала понявга, в летни нощи, кога възйеме се луната,
възседнали конете морни, по дюните се те възкачват,
и откромени появяват се надалеч пред небесата
– натоварени с платна и мрежи –
тогава струва ти се, виждаш огромни нереални
насекоми,
които из безкрайността, през далнините,
завръщат се след лов и плячка,
към звездите.

ЕДНА ВЕЧЕР

Под свод в печали вкаменен –
от черна кост и от метали –
замлъкват млатове, възпели
съня в нощта изобразен, –
замлъкват млатове, сградили
нощта – от блясък и печал –
сред светлина и сред кристал.

Подобно шар от лед изваян,
безкрайно мъртвата луна,
безшумно без сумрак таен
над чистата ѝ светлина, –
безкрайно мъртвата луна,
по стълбите на Север слиза,
в ковчег от злато, в пищна риза.

Кортежът девствен и безбурен
оглежда своя звезден ход
под лъчезарен воден свод,
зад бряг прозрачен и лазурен, –
оглежда своя девствен ход
към гробници в кръг от мъгли,
в параклис пламнал сред факли.

Под свод в звезди, с лагунни сенки,
начело с траурни факли,
към гробници в кръг от мъгли
отнасят лунните останки.

ЧОВЕЧЕСТВО

О, вечери, разпяти пред морни кръгозори –
облети в кръв, проливат те кръв в блата проклети,
кръвта на скръб и горест, над блатните умори,
които отразяват терзанията святи
на вечери разпяти пред морни кръгозори.

Иисус е – полски пастир, – той вика с морни взори
стадата светли свои към светли водопои,
но ето – смърт израства в прощалните простори –
Иисусе, в кръв облети са агнетата твои,
и ето там – Голгота пред черни кръгозори,

О, вечери, разпяти над черните Голгоги, –
зли горести там плачат, пред кръстовете горе;
нима през бели вери надежда нейде броди? –
И ето, в кръв проливат те своите умори –
тез вечери, разпяти пред черни кръгозори!

ПЕСЕН НА ЛУД

Тоз, който нищо не каза,
умря – с задавено сърце –
в часа, когато с трепетни ръце
дванадесетте си удари – и още –
нощта започна в миг да бий
в сърцето на безумните среднощи.

– Увийте го по-скоро в слама вий,
юмруците вържете и го носете.

Тоз, който нищо не каза,
ми взе сърцето и душата,
и моята коса –
изскубна ми косата,
а после свещи кървави запали
в очите ми окаменели.

– Вържете го, вържете го, мъртвеца, –
о, с ярост вий – в саван от слама.

Тоз, който нищо не каза, –
в един широк креват с жена си спеше той,
под мирний покрив свой,
когато аз го хряснах, като звяр,
с един огромен камък по главата.

А зад стената на челото
му моя мозък черен там туптеше;
и ден, и нощ го чувах аз,
как непрестанно ме зовеше –
с един прегракнал, хълцащ глас;
оплакваше се той, че страда,
и че е там, не в мене, – ето пада! –
о, не, – виси той окачен
на гвоздей, нощ и ден, като месо,
на дъното на една черна яма.

Тоз, който нищо не каза, ни с поглед, –
на две сърце му нека разсекат,
и нека той
да си върви в саван от слама.

Жена му пък, за него що ридай,
и, също като псе в нощта,
подир душа му лай –
тя нека млъкне; или нека
да си върви и тя след него,
като слугиня,
или пък по-добре – робиня.

– Вържете вий мъртвеца в слама,
тъй както сухи пръчки в сноп, –
и нека всеки тъпче, нека бий
с крака земята, дето той се скрий.

Аз лудият съм в пустите поля
без край, които вятърът ломи
с големи, с шум размахнати крила,
тъй както мъките всевечни;
луд, който – нека прав, с глава
върху земята, тъй да бъда чак
до бъдните ония времена,
когато пак
ще дойде тук Иисус Христос да съди
душа и дух, тъй както писано е...

– И така да бъде.

С БЛАГОЧЕСТИЕ

А зимна нощ издига в небето своята чиста чаша.

И аз издигам, ето, сърцето си стъмнено,
о, Господи, към Твойто безмълвие безбрежно –
макар да знам, че всичко е няма и студено,
че няма плам да сгрее сърцето хладно, грешно;
и аз Те лъжа, зная, но молят Те устата,
ръцете; знам, че няма си и глух, и сляп за всяка
безумна скръб, която ридай дълбоко в мрака,
и знам: сам себе си сънувам във в нещата; –
– о, Господи! помилуй безумния ми час
и чуй ти моите вопли сред тишина и мраз!...

А зимна нощ издига в небето своята чиста чаша.

ЗВЪНАРЯТ

Като стадо от слепи и зли зверове,
с луда ярост, дълбоко в тъмите вечерни
ураганът реве.

И внезапно, сред сенки неверни,
над черковните покриви черни,
озарена от мълнии, пламна звънарната.

Старият беден звънар, със смутена глава,
разтворил уста и без глас, без слова,
политва:
бие камбаната с тежки ръце
– звън и тревога, и ужас под бесния ритъм
на отчаяно, лудо сърце.

Кулата:
– кръстът над нея ръце ужасени разтваря –
пламенни бичове брулят я;
тя мята далеч към просторите халюцинирани
червената грива – от пламък и жар – на пожара.

Нощни предградия светят страхотно бронзирани.
В миг многолики тълпи
избликват из улици тъмни, вечерни –
ропот и страх там кипи.
Кръв се излива в прозорците черни.

Звънарят, далеч в равнините безкрайни,
праща с камбанния звън своите вопли отчаяни.

Кулата:
расне тя пред кръгозори смутени;
лети, окрилена от блясъци яркочервени,
далеч над води и блата;
керемиди и плочи – крила
от искри и кристал –

летят към горите, далеч през нощта
и околните хижи
изпъкват сред мрака – подпалват се в миг;
с трясък – подобно сподавен, глух вик –
рухва високият купол надолу в горящата паст
– и кръстът над него – надолу в свирепата власт
на горящата паст – тя го лапва и схрусква,
като плячка, за миг.

Бий, звъни и гърми там с отчаяни сили звънарят,
сякаш сам Бог изгаря в пожара.
Кулата
– огънят там, между зидове каменни,
вдълбава се с копия пламенни
и обзема греди, сводове,
дето в злобната негова ярост се люшкат камбаните.
Кукумявките, враните,
литват с безумни, протяжни, без край виковете,
блъскаат главите си, слепи, без изход, в прозорците,
изгарят си в гибелен полет крилата,
– блудни от ужас, безсилни от луди усилия –
и внезапно, сред бурно завилия
порой на тълпата,
падат мъртви.

Но вижда звънарят; ръце се разтварят – от злато
пламтящи –
и грабва пожарът камбаните лудо крещящи.

Кулата:
– сякаш червена, горяща гора,
простряла далеч своите клони сред златна заря;
огънят, див в своите спазми, троши и разкъртва
стълби, прозорци, врати,
дъски, корниз, греди – и лети

в живи могъщи извиви – о!
как бият камбаните в своето последно безумие!
Звънрят, достигнал до края на страх и терзание,
звъни и вести своята смърт със предсмъртния стон на
камбаните.

Кулата:

– един още грозен, решителен трясък
– тухли, мазилка, вар, пепел и прах –
я разсече, от горе до долу, на две.
Като крясък
задавен от страх,
секва мигом тревожния звън – не ридай, не зове.
Старинната кула с камбаните
– черна внезапно – виси, сякаш в някакъв сън;
и ето че – свод подир свод – в миг камбаните,
тласкани с трясък и гръм между черните, голите
зидове, рухват надолу.

Под своята камбана звънрят не трепна дори.

Камбаната яма във влажната пръст му изри
и сама бе ковчегът, що костите немощни скри.

БУНТ

Надалеч един град: цял в тревога и бой
на камбани;
на гилотината голият нож там сияй:
и обзето от диво желание, мигом сърцето ми
литва натам.

Барабаните, глухи на толкова дни
от сподавена ярост и плам,
бият атака във всички глави.

Часовникът там, върху кулата черна,
свети сам през тъмната вечерна,
откроен пред небе от червени звезди...

Залп от стъпки могъщи неспирно кънти
и пожар над стените – стихияен, злорад –
разрошва смутения град.

Излизат из своето мълчание
всички, които са били с надежда
сред мрака на своето свято отчаяние.

Кажете що иде и тежко звъни
по пътя на бъдните дни –
тъй спокойно-страхотно?

Гневът на света пълни всички простори,
и юмруци безстрашно се вдигат нагоре –
готови да хванат небесния гръм.

Ето часа – в който всички безродни,
безсънни, безумни от глад, безработни,
сграбчват живота със своята воля.

Ето часа – и тревожно камбаната бий...
Удрят приклади по мойта врата:
убивай! убий – все едно!

Ето часа – и тревожно там долу камбаната бий.

ВЯТЪРЪТ

Над полята безкрайни сред есенен здрач,
Ето вятърът – злобен тръбач на Ноемврий –
Над полятаа безкрайни,
– вятър, вятър,
който цял се разкъсва, отчаяно,
и с писъци тежки бий кули мъртвешки,
– вятър, вятър,
ноемврийският яростен вятър.

И фермерските кладенци черни –
с тежки рудани, с въжета железни –
пищят;
и фермерските щерни –
с макари и въжета железни –
пищят и крещят към смъртта
– в скръбта си висящи над бездни.

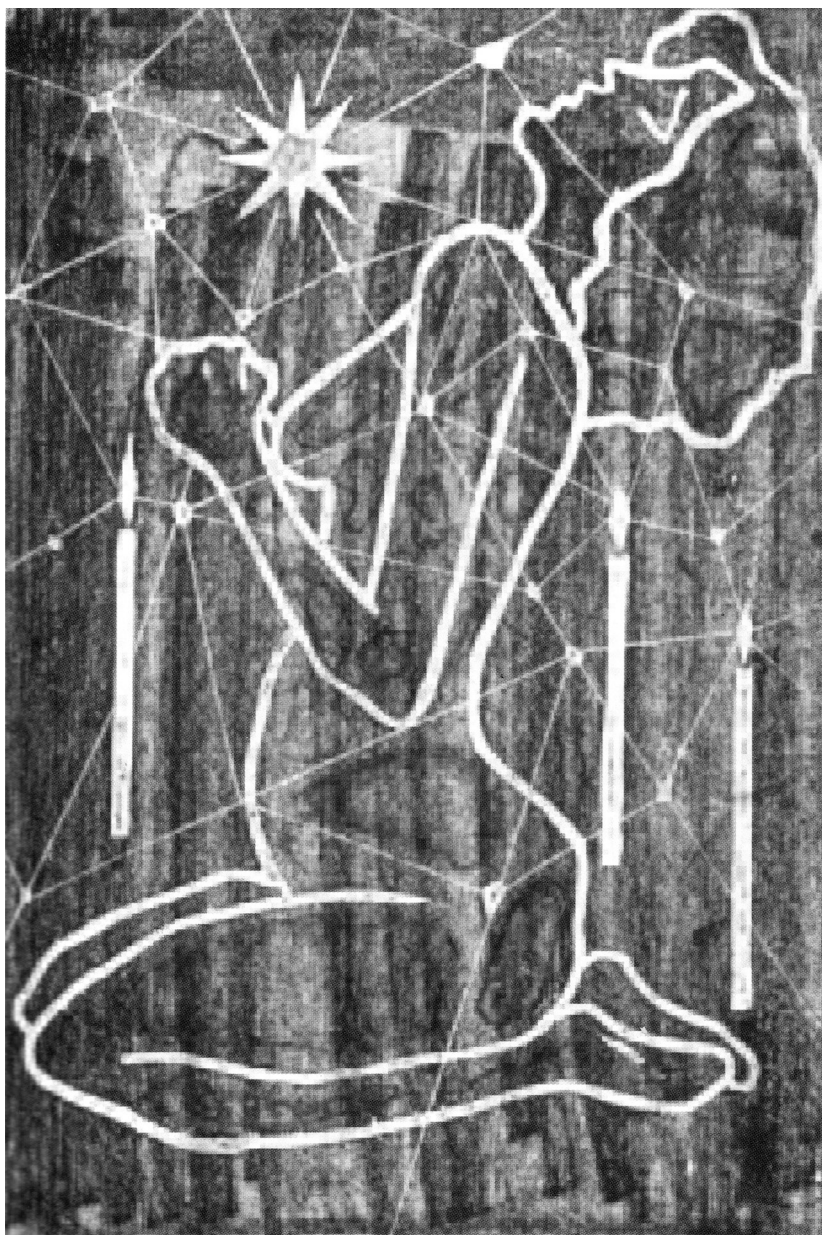
Вятър летящ над вода и блата,
грабител на мъртви листа от брезите, –
ноемврийският яростен вятър;
гнездата на птици в горите
той убива и гръмко терзай,
и с нокти железни дълбай –
и срива далечната снежна лавина
– с колко ярост! – на древната зима,
– с колко ярост! – вятърът,
ноемврийският яростен вятър.
Зеят разбити врати и стъкла –
вятър, и плач, и мъгла –
ноемврийският яростен вятър! –
над могилата в гробни, отровни треви,
мелница с черни, безумни крила,
от долу на горе – лудо, без страх –
от горе на долу – с внезапен размах
коси вятъра – с немощна злоба, уви! –

мелница черна, раздираща вятъра,
– вятъра, вятъра –
ноемврийският яростен вятър.

А старите хижи тъжовни,
и черковната кула сред тях
мрат сред безпаметен шемет и страх,
старите хижи и техните стрехи гробовни
плачат под вятъра –
ноемврийският яростен вятър.
И черните кръстове в старите гробища
(ръцете на мъртви отвън над земята)
падат внезапно, тъй както отчаяно ято,
падащо, черно, над бездни вечерни

Ноемврийският яростен вятър.
– Вятър –
не сте ли вий срещали вятъра
на кръстопътя на петстотин пътя,
пищящ от студ – гневен и луд,
не сте ли видели вий вятъра,
вятър на плач и печали,
който брули умрели гори и села, –
не сте ли видели
как хвърля той бесен луната в мъгла,
в пропасти бранни на бурни печали –

Над полята безкрайни сред есенний здрач
ето вятърът, с писък и плач,
ето вятърът, злобен тръбач на ноемврий.

Гео Милев, „Жена със свещи“